

# มดกินปลา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรมนะ ธรรมะสื่อสารได้ด้วยเสียง ธรรมะสื่อสารกันด้วยสัมผัส เวลา  
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเทศน์ว่าการ ชูดอกไม้ขึ้นไปดอกหนึ่งให้พระทำความ  
เข้าใจ พระกัศปะมีความเข้าใจ ยืมออกมา นี่พระองค์อื่นไม่มีความเข้าใจ เห็นไหม ความสัมผัส นี่  
ความสัมผัสฟังธรรม

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด อย่ามีอย่างอื่นเป็นที่พึ่งเลย”

แต่ธรรมอันนี้มันเกิดขึ้นมาได้ยังไงล่ะ

ธรรมนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ ปรารถนามา  
๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เวลาสร้างบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์นะ เวลาเกิด  
เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายนะ แต่องค์  
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังดำรงพระชนม์ชีพมาด้วยเป็นคฤหัสถ์ พอมีการศึกษา ไปศึกษาตัก  
กสิลา มาศึกษา มาเตรียมตัวเป็นกษัตริย์ นี่คือเรื่องโลกๆ ไง

ทีนี้เรื่องโลกนี้เป็นธรรมหรือยังล่ะ

“เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” แต่ธรรมยังไม่เกิดขึ้นมานี่เอาสิ่งใดเป็นที่พึ่งล่ะ

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาออกบวชแล้วออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา  
จิตใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมขึ้นมา เห็นไหม “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด  
อย่ามีอย่างอื่นเป็นที่พึ่งเลย” เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามองไปสิ่งใดมันเป็น

สภาวะธรรมไปทั้งหมด มันเป็นธรรมไปทั้งนั้น ธรรมเพราะอะไร เพราะจิตใจที่เป็นธรรมแล้วมอง  
สิ่งใดมันก็เป็นธรรม

พอไม่เป็นธรรม “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” เห็นไหม ชีวิตนี้มันของเล็กน้อยนัก ชีวิตนี้  
เกิดขึ้นมาชั่วอายุขัยหนึ่ง ถ้าอายุขัยหนึ่ง เวลาเราเกิดมานะ ถ้าจิตใจเราเป็นทุกข์เป็นยาก จิตใจเรามี  
กิเลสตัดหาความทะยานอยาก ชีวิตชีวิตหนึ่งนี่แสนยาวไกลนัก ชีวิตชีวิตหนึ่งนี่มีความทุกข์ยาก  
มากนัก แต่คนที่เขาเกิดมา ถ้าเขาเกิดมามีความสุขของเขา เขาสร้างบุญกุศลของเขามา ชีวิตนี้มัน  
สั้นนัก

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ชีวิตนี้เหมือนพยับแดด

คุณสิ พยับแดดเวลามันเกิดขึ้นมาโดยความร้อนของมัน พยับแดดมันเกิดเป็นไอขึ้นมา เรา  
เห็นว่ามันเห็นเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา แต่เข้าไปใกล้แล้วมันไม่มีสิ่งใดเลย ฉะนั้น “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด”  
เพราะคำนี้เป็นคำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะชีวิตนี้เหมือนพยับแดด ก็  
เท่านั้น ทีนี้ชีวิตของเรา เห็นไหม “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” ถ้าเรามีธรรมขึ้นมามันจะเป็นธรรม

เป็นธรรมขึ้นมา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น โลกมาก่อนนะ เป็นโลกเพราะ  
อะไร เพราะเกิดมาด้วยบุญญาธิการ ขนาดเกิดมา เห็นไหม “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” ทั่วๆ  
ที่ยังจะต้องดำรงชีวิตต่อไป แล้วเวลาออกบวชแล้วมันถึงจะเป็นความจริงขึ้นมา แล้วถ้าเป็นความ  
จริงขึ้นมา เวลาออกไปทางโลก มองไปทางที่ว่าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่ว่า  
มีความรู้สึกว่ายากจะออกๆ แล้วจะออกไปไหนล่ะ...นี่ด้วยความเป็นโลก นี่ความบีบคั้นของกิเลส  
ตัดหาความทะยานอยาก

ถึงที่สุดแล้วเวลาไปเที่ยวสวนนะ เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย “นี่มันต้องเป็นอย่างนี้  
หรือ สิ่งนี้มีด้วยหรือ เราต้องเป็นอย่างนั้นใช่ไหม” สิ่งที่ว่ามันตัดสินใจกันตรงที่ว่าเห็นคนเกิด คน  
แก่ คนเจ็บ คนตาย การเกิดและการตายไป

การเกิดและการตายเป็นความสำคัญมาก เพราะเวลาเราเกิดขึ้นมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิด  
มาพบพระพุทธศาสนา เวลาพุทธศาสนานะ ศาสนาพุทธสอนถึงที่สุดแห่งทุกข์ เพราะเป้าหมาย  
ของชาวพุทธเราคือนิพพาน นิพพานคือการสิ้นกิเลส แต่เวลาเราเกิดขึ้นมา เรากิเลสเต็มตัวนะ ถ้า

เราเกิดขึ้นมา เพราะเรามีวิชา จิตของเราเป็นปฏิสนธิจิตมันเกิดในไข่ ในน้ำคร่ำ ในครรภ์ ในโอบปาติกะ นี้กำเนิด ๔

จิตมันต้องกำเนิดอยู่แล้วโดยธรรมชาติของมัน ที่เป็นธรรมๆ ธรรมชาติมันเป็นแบบนั้นนะ เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมขึ้นมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราเป็นธรรมใหม่ละ เป็นธรรมทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้

มันทุกข์ยากนะ ทุกข์ยากเพราะมันมีกิเลสอยู่ กิเลสมันเหมือนไฟ ไฟมันเผาเผาอยู่

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนพวกเรา เห็นไหม ทุกคนถือค้อนไฟไปค้อนหนึ่งแล้วก็บ่นว่า “ร้อน ร้อน ร้อน” กาลครั้งหนึ่งมีบุรุษผู้ฉลาดได้ทิ้งค้อนไฟนั้นแล้ว แล้วก็มาสั่งสอนพวกเราให้เราทิ้ง นี่ไง มาสั่งสอนให้พวกเราทิ้ง ทิ้งค้อนไฟ ทิ้งวิชาตัดหนาคความทะยานอยากที่มันบีบคั้นในหัวใจนี้ไง ถ้ามันมีกิเลสตัดหนาคความทะยานอยากมันเผาเผาในหัวใจ พอมันเผาเผาในหัวใจ

เราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนตั้งแต่บาทฐานเบื้องต้นขึ้นมา ตั้งแต่อนุบุพพิทตา เริ่มต้นตั้งแต่ทำทาน เรื่องของรักษาศีลรักษาศีลแล้วก็ไปเกิดเป็นเทวดา ให้ถือเนกขัมมะ เพื่ออะไร? เพื่อให้ถึงที่สุด พอประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้

ฉะนั้น เวลาเราเกิดมาเป็น โลก “จงมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด” ธรรมมันอยู่ที่ไหนละ

เวลาเราเกิดมา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเป็นโลก แต่เกิดมาเป็นโลกแล้วด้วยบุญญาธิการ เวลาศึกษาคั่นคว้านะ ไปคั่นคว้าวอยู่ ๖ ปี...๖ ปีนั้น ในการประพฤติปฏิบัติต่อสู้กับกิเลสตัดหนาคความทะยานอยากจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ เห็นไหม เพราะมีธรรมขึ้นมา เราเกิดมาเป็นสาวกสาวกนะ เราถึงมีบุญกุศล มีบุญกุศลเพราะมันมีธรรมอยู่แล้ว มีธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้อยู่นี้

แต่เวลาเราศึกษานะ เราศึกษาโดยโลก เพราะว่าเราเอาความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของเรานี้ศึกษาความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของเรา เห็นไหม ดูทางโลกสิ ทางโลกเขาศึกษาทางวิชาการกัน เขาศึกษาทางวิชาชีพของเขา เขาศึกษาสิ่งใดขึ้นมา เขาจบทางวิชาการใดมา นั่นเป็นโดยอาชีพของเขา เขามาประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีวิตของเขา ฉะนั้น เราก็อาสิ่งนั้นมาศึกษาธรรมวินัย เพราะว่ามันเป็น

โลกใจ เป็นโลกคือความรู้สึกนึกคิดเรานี้แหละ เป็นโลกคือขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่การสื่อสาร การศึกษา การค้นคว้าของเรา นี่มันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้น ถ้าเป็นเรื่องโลกนะ เอาโลกมาศึกษาธรรม เห็นใหม่

คูลี เขาต้องการทองคำเป็นเครื่องประดับกัน เขาต้องการทองคำที่มีคุณภาพ ทองคำแท้ เขาไม่ต้องการทองคำชุบ ถ้าทองคำชุบนะ เอาตะกั่วเอาแร่ธาตุสิ่งใดก็ได้ไปชุบทองคำก็เป็นทอง นี่ก็เหมือนกัน ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยากของเรา เราก็ไปชุบมา แล้วถือว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ ด้วยความเข้าใจผิด เห็นใหม่

ถ้าเข้าใจผิดเป็น โลก เป็นทางวิชาการ ถ้าเป็นวิชาการ ศึกษาอย่างใดมามีความเข้าใจใหม่? มีความเข้าใจในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง ธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ แต่เราศึกษาโดยโลกใจ ศึกษาด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยากของเรา ศึกษาด้วยความไม่รู้ ความไม่รู้มันก็คือความของมันตามความไม่รู้มันนั่นแหละ

ถ้าตีความตามไม่รู้ แต่เราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนไว้ ถ้าไม่มีตัวอย่าง ไม่มีแบบอย่าง เราจะประพฤติปฏิบัติกันอย่างไร ถ้าเราไม่มีตัวอย่างแบบอย่าง เราก็ค้นคว้าเอา เราก็ศึกษาของเราเอา ก็เป็นแบบโลกๆ เรานี้แหละ เพราะวุฒิภาวะ ด้วยบุญกุศลของเรามันก็ทำได้แค่นี้ไง

แต่ถ้ามีผู้ที่มีบุญมาเกิดเหมือนกัน เห็นใหม่ เราก็เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ธรรมและวินัยนี้วางไว้อยู่แล้ว เราประพฤติปฏิบัติยังลุ่มๆ ดอนๆ แต่ผู้ที่มีบุญนะ เวลาเขาเกิดมาในพุทธศาสนานี้เหมือนกัน เวลาเขาทำสิ่งใดมา เขาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเขาต้องค้นคว้าของเขา วุฒิภาวะของเขามีความขี้คิด ถ้ามีความขี้คิดว่า เราควรทำอย่างไร เรามีสติปัญญาอย่างไร

สติปัญญา เห็นใหม่ สติปัญญาที่ทางวิชาชีพของเขา เขาใช้วิชาชีพของเขาประกอบอาชีพของเขา เขาก็ได้สมบัติสิ่งนั้นมา เห็นใหม่ สมบัติเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยในการดำรงชีวิตของเขามา เพราะเขาใช้ปัญญาของเขา

ถ้าปัญญาเราละเอียดขึ้นมาละ ปัญญาละเอียดขึ้นมา เราจะมีสติปัญญาเข้ามาทำความเข้าใจของใจ เข้ามาเพื่อทันทความรู้สึกนึกคิดของเรา เห็นใหม่ มันละเอียดกว่าอีกชั้นหนึ่งไง ถ้ามันละเอียดกว่าชั้นหนึ่ง เราจะมีสติปัญญาขยับยังอย่างนี้ได้ใหม่

ถึงว่า สิ่งที่เป็นเรื่องโลกมันก็เป็นเรื่องโลก สิ่งที่เป็นเรื่องธรรมละ ถ้าเรื่องธรรมมันจะค้นคว้าเข้ามาข้างใน ถ้ามันค้นคว้าเข้ามาข้างใน มันจะเริ่มประพฤติปฏิบัติของมันขึ้นมา ถ้าประพฤติปฏิบัติของมันขึ้นมาก็เป็นสมบัติของเราไป

เห็นไหม ถ้าเราใช้ปัญญาแสวงหาทางโลกมันก็ได้ผลเรื่องโลกๆ มา ถ้าเราใช้ปัญญาของเราแสวงหาทางธรรมมา แสวงหาทางธรรมแล้วมันจะเป็นธรรมขึ้นมาใหม่ละ ถ้ามันยังปฏิบัติโดยโลกอยู่มันก็ยังไม่เป็นธรรม มันไม่เป็นธรรมหรอก มันไม่เป็นธรรมเพราะอะไร เพราะมันไม่เป็นข้อเท็จจริงของเราขึ้นมา

ถ้าเป็นของเท็จจริงนะ คุณ “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งเลย” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้ให้เราศึกษาค้นคว้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า การศึกษาค้นคว้าเป็นปริยัติ เป็นสุดมยปัญญา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา กำลังล้มลุกคลุกคลานอยู่นี่มันเป็นจินตมยปัญญา ถ้าเป็นจินตมยปัญญามันไม่ใช่ปัญญาที่สามารถชำระกิเลสได้ มันปฏิบัติขึ้นไปจนมันเกิดภาวนามยปัญญา เราภาวนาขึ้นมาจนเกิดปัญญาความเป็นจริงขึ้นมา

ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา นี่ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เวลาปริยัติคือการศึกษาค้นคว้า เป็นสุดมยปัญญา เวลาภาวนาไปนี่เป็นจินตมยปัญญา เห็นไหม ระหว่างค้นคว้า กำลังฝึกฝนอยู่ มันเป็นจินตมยปัญญา แต่ถ้าเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา ถ้ามันสมุจเฉทปหาน เวลากิเลสมันขาดออกไป นี่ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ การปฏิบัติมันเป็นความรู้จริง อันนี้มันคืออะไรละ? อันนี้มันเป็นธรรมและวินัยนะ อันนี้เป็นหลักเกณฑ์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

เราศึกษาโดยโลก เราเข้าใจโดยโลก ถ้าเราเข้าใจโดยโลกแล้วบอกว่าเราเข้าใจในธรรมะๆ ถ้าเข้าใจธรรมะจริงมันจะเป็นความจริงขึ้นมา เข้าใจธรรมะจริงนะ จิตใจมันเป็นธรรม ถ้าจิตใจเป็นธรรมนะ หนึ่ง มันจะมีความสุขความสงบในหัวใจ ความสุขความสงบเพราะเหตุใด ความสุขความสงบเพราะเริ่มต้นเราเกิดมาโดยกิเลส โดยอวิชชา กิเลสเกิดมาเป็นคนนะ เกิดมาเป็นคนนี้มีอำนาจ

วาสนา มันเป็นอริยทรัพย์ อริยทรัพย์คือสถานะความเป็นมนุษย์นี่มีค่ามาก สถานะความเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์

เพราะสถานะของมนุษย์ เห็นไหม มนุษย์เป็นผู้ที่มีปัญญา มนุษย์ต่างกับสัตว์ สัตว์มันเดินไปด้วยร่างกายมันที่ราบแนวไปกับแผ่นดิน เห็นไหม มันไม่มีสิทธิ มันทำคุณงามความดีได้ สัตว์มีนิสัยดี นิสัยที่ไม่ดีได้ แต่สัตว์มันไม่มีโอกาส ไม่มีอำนาจวาสนาจะทำถึงที่สุดแห่งทุกขได้ เราเกิดเป็นมนุษย์นะ เราเป็นสัตว์ประเสริฐ ถ้าสัตว์ประเสริฐมันต้องประเสริฐ นี่ต้องเห็นคุณค่าของตัวเองเรา

ถ้ามันเห็นคุณค่าของตัวเองเรา เห็นไหม เรามีสมอง เรามีปัญญาของเราที่ปัญญาจากข้างนอก ปัญญาที่เราใช้ปัญญาเพื่อโลกมันก็ได้เรื่องโลกๆ มา ใช้ปัญญาเรื่องธรรมก็ได้ธรรมมา เห็นไหม ปัญญาเรื่องโลกคือการแสวงหาต่างๆ ขึ้นมา ปัญญาเรื่องธรรม มันเสียดสละของมันออกไป มันเสียดสละสมบัติพัสถานของเราที่จะเป็นประโยชน์กับคนอื่นได้ เราจะให้คนอื่นได้ความสุข ความสงบ ความร่มเย็นจากสมบัติของเรา นี่คือบุญกุศล

บุญกุศล เห็นไหม เขายิ้มแย้มแจ่มใส เขามีความร่มเย็นเป็นสุขจากสมบัติของเรา เราจะมี ความพอใจไหม เราจะมีความปลื้มอกปลื้มใจไหม ถ้าเรามีความปลื้มอกปลื้มใจ นี่บารมีธรรม บารมีธรรมเพราะเหตุไฉน? บารมีธรรมเพราะว่ามันจะย้อนเข้ามาข้างในใจ

เพราะเวลาเรื่องเราขาดแคลนเรื่องปัจจัยอาศัย มันก็เป็นทุกข์อันหนึ่งนะ แต่ถ้าเราสมบูรณ์ ในปัจจัยเครื่องอาศัยมันก็เป็นสุขอันหนึ่งนะ แต่ถ้าเรามีความวิตกกังวล เรามีกิเลสตัดทอนความทะยานอยากมันเผาผลาญหัวใจ มันก็เป็นความทุกข์อันหนึ่งนะ แต่ถ้าเรามีสติปัญญาในการค้นคว้า ในการประพฤติปฏิบัติ ในการมาปฏิบัติธรรม มันจะทำให้จิตใจ สิ่งที่มีมันแผดเผาในหัวใจ ถ้ามันสำรอก มันคายออกไป นี่สมบัติอย่างนี้ สมบัติที่มนุษย์จะค้นคว้ามาเพื่อเป็นสมบัติของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง เป็นครูเอกของโลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดในสถานะของกษัตริย์ ทำไมท่านสละทิ้งได้ล่ะ นี่สิ่งที่ท่านสละสถานะความเป็นกษัตริย์ของท่าน แล้วท่านออกมาประพฤติปฏิบัติของท่าน นี่คุณค่าทางโลก

ถ้าแสวงหาปัจจัยเครื่องอาศัยมา ถ้ามันได้ใช้สอยมันก็มีความสะดวกมีความสุขในทางโลกของเขา แต่ถ้าเสียดสละมา เวลาเราค้นคว้าขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาประพฤติปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ค้นคว้าขนาดไหน ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ นี่ปัญญาของเขามันไม่ถึง ถ้าปัญญา

ของเขา เขาปฏิบัติตนกันนะว่าเขาเป็นศาสดา เขาเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขามาหมดนะ แต่เวลาวิภาวะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขา ทำไมไม่ยอมรับเขาละ นี่วิภาวะที่มันมีปัญญา เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงขึ้นมา อันนี้เป็นความจริงมันถึงมีธรรม มีธรรมนะ

เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา คูลิ เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านมีบุญกุศลของท่าน ท่านสร้างมาด้วยมีอำนาจวาสนาของท่าน ท่านเกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน พบพระพุทธศาสนาเหมือนกัน เวลาท่านปฏิบัติของท่าน ท่านถึงไม่เชื่อสิ่งใดง่ายๆ ใจ ท่านต้องให้เป็นความจริงในหัวใจของท่าน ถ้าเป็นความจริงในหัวใจของท่าน ความจริงนี้มันมีเหตุมีผลของมัน ถ้ามีเหตุมีผลของมัน นี่ไง สิ่งที่เราปฏิบัติขึ้นมามันถึงจะเป็นความจริง

แต่ถ้าปฏิบัติไม่เป็นความจริง เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติกับเจ้าลัทธิต่างๆ นี่มันไม่เป็นความจริง พอไม่เป็นความจริง ท่านมีสติปัญญา ท่านบอกสิ่งนี้มันไม่เป็นความจริง ไม่เป็นความจริงในการปฏิบัติอยู่

เวลาครูบาอาจารย์ของเราก็เหมือนกัน เวลาท่านปฏิบัติของท่านขึ้นไป ธรรมวินัยมันมีอยู่แล้ว เราบอกว่าเราเกิดมาที่ธรรมและวินัยมันมีอยู่แล้ว “เราจะมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด” เห็นไหม เราเป็นทองชุบกัน เราปฏิบัติโดยกิเลส โดยโลก ก็บอกว่า “ธรรมะมันมีอยู่แล้วๆ จิตใจมันมีธรรมอยู่แล้ว” ในพระไตรปิฎกนะ “จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส”

พระเณรของเราบวชมา เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ได้ออกบวชเรียนด้วย นี่โต้แย้งกันว่า ถ้าจิตมันส่องใสมันก็เป็นนิพพาน อีกฝ่ายหนึ่งบอก ถ้าจิตมันเป็นนิพพาน มันจะมากเกิดทำไม

เห็นไหม นี่เราศึกษาธรรมๆ ศึกษาธรรมโดยโลกใจ ศึกษาธรรมโดยโลกมันก็ไม่เข้าใจสิ่งใดๆ หรอก มันศึกษาธรรม มีวิชาการไหม? มันก็มีวิชาการแบบโลกเขา โลกเขาก็มีวิชาของเขาเป็นวิชาชีพของเขา เราศึกษาธรรมมาเราก็ศึกษาธรรมมันก็เป็นวิชาธรรม แต่ธรรมในหัวใจของเราละ ธรรมในหัวใจของเรายังไม่เกิดเลย แต่ถ้าธรรมในหัวใจของเราจะเกิดละ

ศึกษาแล้ว ศึกษานี้เป็นแผนผังเครื่องดำเนิน เป็นแผนที่ชี้เข้ามาสู่ใจ ไม่ใช่ศึกษาออกไปเอา  
 ธรรมๆ ที่ไหนหรือก เวลาศึกษาขึ้นมา ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิมอยู่แล้ว อยู่เฉยๆ ไม่ต้องคิดสิ่งใด  
 เลย มันจะเข้าไปสู่ธรรมๆ...นี่มันคิดของมันไปเอง มันไม่เป็นความจริงหรือ ไม่เป็นความจริง  
 เห็นไหม ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้ามันประพฤติปฏิบัติไม่เป็นความจริง มันก็ไม่เป็น  
 ข้อเท็จจริงขึ้นมา

เวลาในทางโลกเขานะ เวลาฝนตก แหล่งน้ำใหม่มันพัดมานะ นี่น้ำใหม่ ปลา มันได้กลิ่นน้ำ  
 ของมัน มันจะไปวางไข่ มันจะไปน้ำใหม่ เวลาธรรมชาติของปลา เขาศึกษานะ เขาจะซุกทางข้าง  
 สระแล้วเอาน้ำต่างถิ่นมา กลิ่นของน้ำ มันจะโคดเข้าสู่ที่นั่นเลย เห็นไหม ด้วยความคิดทางโลกใจ  
 โลก เราประพฤติปฏิบัติของเรา เหมือนปลาที่มันได้น้ำใหม่ เหมือนปลาที่มันชวนขวยของมัน  
 เวลาน้ำไหลไปที่ไหน ปลา มันมีจำนวนมากของมัน มันท่วมพันไปหมด

เวลามดมันเป็นรังมด มันโดนน้ำท่วม มดมันจะลอยแพไปในน้ำ เห็นไหม เวลาโดยปกติ  
 ปลา มันกินมด ปลา มันกินมดนะ เพราะน้ำท่วม มันเป็นอาหารของปลาทั้งนั้นนะ เวลาปลา มันอยู่  
 ธรรมชาติของมัน มันหาอาหารของมัน มันล่าอาหารของมัน เวลาปลาใหญ่กินปลาเล็ก ปลาเล็กจะ  
 เป็นอาหารของมัน

ถ้าเราปฏิบัติโดยโลก เวลาปฏิบัติไปนี้ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า  
 มา ก็เลสมันเป็นปลา มันกินไปทุกอย่างเลย เวลาทำจิตว่า สิ่งที่ว่าธรรมะนั้นมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะ  
 มันมีอยู่ของมันแล้ว เข้าไปสู่ธรรมแล้วมันก็จะไปเป็นธรรมๆ

ปลา มันคือกิเลส มันกิน มันทำให้ความประพฤติปฏิบัติของเราไม่ได้ผลตามความเป็นจริง  
 สักอย่างหนึ่ง แต่ในเมื่อปลา กิเลสมันอยู่ในหัวใจของเราใช่ไหม มันตีความเอา มันคาดหมายเอา  
 มันจินตนาการเอา พอมันจินตนาการเอา เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้า  
 พูดถึงกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันเผาผลาญหัวใจของเรา ถ้ามีธรรมขึ้นมาในหัวใจต้องมีความ  
 สงบ มีความร่มเย็น จิตใจต้องมีความสุขของเราขึ้นมา

เราศึกษาธรรมก็เหมือนกัน พอเราศึกษาขึ้นมาเราจะเป็นทองชุบ นี่ปลา มันกินมด มดคือสัง  
 ฆารม มดคือความเป็นจริง เห็นไหม มันกิน มันทำลายความเป็นจริงของเราหมดเลย นี่ปลา มันจะ  
 กินมด เพราะถึงเวลาน้ำหลากมา กิเลสมันทำลายความเพียรเราหมดเลย เวลาเราทำความเพียรของ  
 เราขึ้นมา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะนั้นมีของมันแล้ว ศึกษาธรรมขึ้น



มาแล้วมันปล่อยาง มันมีความสุข มีความสงบ มีความระงับ มันมีความสุขอย่างนี้ๆ อย่างนี้เป็น  
ธรรมดา...นี่ปลามันกินมดนะ พอมดมามันกินหมด กินเป็นอาหารของมัน กิเลสมันกินธรรมดา  
กิเลสมันทำลายความรู้สึก ความเป็นจริงของเราทั้งหมดเลย เพราะอะไร

เพราะในเมื่อค้นหาความทะยานอยาก ตัณห์มันล้นฝั่ง ในเมื่อตัณห์มันล้นฝั่ง สิ่งทีกิเลส  
ค้นหาความทะยานอยากมันล้นฝั่ง มันมีแต่น้ำไอหะ มันมีแต่น้ำกิเลสค้นหาความทะยานอยาก  
แล้วเวลาทำไป นี่ศึกษาธรรมดา ด้วยความอ่อนด้อย ด้วยอำนาจวาสนา ด้วยความอ่อนด้อยของ  
บารมี เจอสิ่งใดไปบอก “สิ่งนี้เป็นธรรมดา” พอสิ่งนี้เป็นธรรม มันก็จินตนาการ มันก็คาดหมายของ  
มันไป นี่คาดหมายของมันไป สิ่งนี้มันสงบระงับ ทั่วๆ ที่มันเผาถนนนะ เพราะอะไร

เพราะมันนิเวศธรรม ความลึกลับสงสัยอยู่ในหัวใจมันสงสัยของมันอยู่แล้วละ แต่เพราะ  
ปลามันกินมด ปลามันกินความเพียร ปลามันทำลายหมด ปลาคือกิเลสค้นหาความทะยานอยาก  
มันทำลายหมด ทำลายคุณงามความดีของเรา ทำลายสติ ทำลายสมาธิ ทำลายปัญญาทั้งนั้นนะ แล้ว  
มันก็บอกว่าว่างๆ มันก็มีความสุขมีความสบายของมัน แล้วก็พยายามเทียบเคียงของมัน

ถ้าชวนขายกันอยู่อย่างนี้ กิเลสมันท่วมท้นในหัวใจนะ แล้วกิเลสมันท่วมท้นในหัวใจ  
แล้วทำไมบอกว่ามันสุข มันสงบ มันระงับละ ในเมื่อถ้ากิเลสมันหลอก ถ้ากิเลสมันหลอกนะ ความ  
หลง ถ้ามีความหลง ถ้าว่าความหลง เรามีกิเลสค้นหาความทะยานอยากอยู่แล้ว มันมีวิชา แล้ว  
เราประพฤติปฏิบัติธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วกิเลส เห็นไหม นี่ปลากินมด  
กิเลสมันครอบงำ มันทำให้เราหลงไหลไป

ถ้าเวลาเราทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบแล้วนะ ถ้าเราไม่รู้จักรักขามันก็เสื่อม เห็น  
ไหม เพราะใจมัน ไม่มีหลักมีเกณฑ์มันก็เสื่อม เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญของมันอยู่อย่างนั้น  
แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติไป กิเลสมันจุกจุก กิเลสมันจะทำให้ความเพียรของเราเสียหายไป มันก็  
หลบซ่อน หลบซ่อนแล้วมันอ้างอิง อ้างว่าสิ่งนี้เป็นธรรมดา เราก็หลงไหลไปกับมันนะ เราหลงไหล  
ไปกับมัน ให้มันจุกจุกอยู่อย่างนั้นแหละ กิเลสมันจุกจุกของใจไปอย่างนั้นนะ แล้วเราก็ยัง  
ปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำเล่าตามอย่างนั้นไป แล้วมันจะเป็นธรรมขึ้นมาไหม

ถ้ามันไม่เป็นธรรมขึ้นมา เราต้องตั้งสติแล้ว เราต้องตั้งสติแล้วพิจารณาว่าสิ่งที่เราทำมานี้  
มันถูกต้องหรือเปล่า ถ้าสิ่งนี้มันทำมาไม่ถูกต้องนะ เราทำความสงบของใจอย่างเดียวเลย ถ้าเรา  
พูดอะไร หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตมันสงบเข้ามานะ แล้วเราพิจารณาของเราดูว่า สิ่งทีบอก

ว่า กิเลสมันต้องเผาผลาญหัวใจของเรา หัวใจของเราก็มีความทุกข์ความยากแล้ว แล้วถ้าพอเราปฏิบัติไปแล้วหัวใจเราสงบระงับ หัวใจเรามันปล่อยวาง หัวใจมันว่าง ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ ใหม่

ในการประพฤติปฏิบัตินี้ ผลของมัน เราจะปฏิบัติแนวทางใดก็แล้วแต่ ธรรมฐาน ๔๐ ห้อง ถ้าธรรมฐาน ๔๐ ห้อง แล้วถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ผลของมันคือสมณะ ผลของมันคือปล่อยวาง แต่ถ้าผลของมันปล่อยวาง มันมีสติปัญญาของมัน เพราะมีสติปัญญา มันถึงรู้ว่า นี่เป็นสมณะ นี้คือความสงบร่มเย็นของใจ ถ้าความสงบร่มเย็นของใจมันเป็นสมณะ มันเป็นสมถกรรมฐาน ถ้าเราฝึกหัดใช้ปัญญาขึ้นไป มันจะเป็นวิปัสสนากรรมฐาน เห็นใหม่ ถ้าเรามีสติปัญญามันจะรู้อย่างนี้

แต่ถ้ามันไม่มีสติปัญญา เวลามันสงบระงับเข้ามา มันบอกสิ่งนี้เป็นธรรมๆ สิ่งนี้เป็นธรรม แล้วมันก็บอกว่า เวลาปลามันกินมดไป “สิ่งนี้เป็นธรรม” พอมันเป็นธรรมขึ้นมา กิเลสมันพาให้เราหลงไหล พอกิเลสมันพาให้หลง

เพราะการภาวนานะ กิเลสมันทำให้เจริญแล้วเสื่อมอย่างหนึ่ง ถ้าวิภาวาระเราอ่อนค้อย มันจะบอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ เลย ถ้าสิ่งนี้เป็นธรรม มันก็เป็นธรรมแบบทองชุบไป ทองชุบเพราะจิตนี้ไปชุบกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป เวลาเอาวัตถุต่างๆ ชุบทองมันก็เป็นทองชุบ พอมันลอกมันก็รู้เห็นเองว่าวัตถุธาตุที่เอามาชุบทองนั้นมันไม่ใช่ทอง

แต่จิตใจของเรา เราบอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ มันจะชุบธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด เธออย่ามีอย่างอื่นเป็นที่พึ่งเลย” มันก็สวมเอาเลยใจว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ นะ นี่กิเลสมันร้ายกาจนัก กิเลสมันทำให้เราเสียหาย ทำให้การประพฤติปฏิบัติของเราเสียหาย

ฉะนั้น มันจะเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง ทองไม่ต้องไปชุบมันหรอก เราหาแร่ทองของเรา ถ้าหาแร่ทองของเรา เราหลอมทองของเรา ถ้าทองของเรามันเป็นทองขึ้นมา มันเป็นทองคำทั้งแท่ง มันเป็นความจริงทั้งหมด ฉะนั้น ให้มีสติมีปัญญาไต่ตรองของเรา ถ้ามีสติปัญญาไต่ตรองของเรานะ ไม่ใช่ที่เราปฏิบัติธรรมแล้วกิเลสมันจะเอออวยกับเรา มันจะบอกว่าเปิดโอกาสให้เราประพฤติปฏิบัติ

เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ทุกคนก็มีเป้าหมายอยากจะพ้นจากทุกข์ ถ้าพ้นจากทุกข์ เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าบอกถึงผู้ปฏิบัตินี้เป็นบัว ๔ เหล่า ถ้ามันอยู่ใต้น้ำลึก มันจะเป็นอาหารของเต่าของปลา ถ้ามันขึ้นมา มันจะโผล่พ้นน้ำ ถ้าบัวปริ่มน้ำมันจะโผล่พ้นไปเลย ถ้าพ้นจากน้ำไป จบ จบเวลามันพ้นจากน้ำไป นี่บัว ๔ เหล่า

ฉะนั้น บัว ๔ เหล่า คำว่า “บัว ๔ เหล่า” ไม่ใช่จะต้องบังคับใครให้เป็นเหล่าใดเหล่าหนึ่ง คำว่า “บัว ๔ เหล่า” นี้เขาแจกแจงถึงอำนาจวาสนาของจิตแต่ละดวงใจที่เกิดมามันแตกต่างกัน หลากหลาย ฉะนั้น พอแตกต่างกันหลากหลาย มันก็อยู่ที่อำนาจวาสนา อยู่ที่เวรกรรมที่ได้สร้างสมมา ฉะนั้น ถ้าจิตที่มันจะเป็นอย่างใดก็แล้วแต่ อยู่ในประเภทไหนก็แล้วแต่ มันก็เป็นสิ่งที่เราได้สร้างสมมา มันไม่มีใครจะมาบังคับหรือใครมาแจกแจงให้เราอยู่ในประเภทไหน มันอยู่ตามความเป็นจริง อยู่เหล่าใด มันเป็นตามข้อเท็จจริงที่สร้างมา

ฉะนั้น ตามข้อเท็จจริง ถ้าเราปฏิบัติตามข้อเท็จจริงนั้น มันจะอยู่เหล่าใดก็แล้วแต่ ถ้าเราเป็นตามข้อเท็จจริงนั้น มันจะพัฒนาของมันตามความเป็นจริง ไม่ต้องไปวัดค่าของใครว่าใครจะอยู่ชั้นไหน อยู่บัวเหล่าใด เราทำของเราโดยความเป็นจริงของเรา มันจะอยู่ใต้น้ำ มันจะเป็นอาหารของเต่าของปลา นั้นมันก็เป็นเหล่าที่เป็นวิชาการ ถ้าเรามีสติปัญญา มันพัฒนาได้

ดูบัวสี ดูสายบัว เวลานั้นน้ำลึก ถ้าเขาดึงสายบัว ถ้ามันยาว แสดงว่าน้ำลึก สายบัวนี้มันสามารถให้บัวพ้นขึ้นมาได้ มันพ้นขึ้นมาที่ไหน? มันพ้นที่การประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงนี่ไง ถ้ามันประพฤติปฏิบัติที่ตามความเป็นจริง มันถึงจะไม่เป็นปลากินมดไง ถ้ามันเป็นปลากินมด มันทำให้การประพฤติปฏิบัติเราเสียหายไปหมดเลย แล้วโดยธรรมชาติของโลกเป็นแบบนั้น

ถ้าโดยธรรมชาติของโลกเป็นแบบนั้น เราประพฤติปฏิบัติของเราตามความเป็นจริง เราจะต้องมีสติมีปัญญา อย่าให้ปลากินมด ธรรมชาติมันเป็นเรื่องของปลากินมด ถ้าปลากินมดมันเป็นอาหารของมัน แล้วปลามันก็แสวงหาของมัน พยายามทำของมัน ฉะนั้น นี่เป็นเรื่องการปฏิบัติแบบโลกๆ นะ

ถ้าการปฏิบัติแบบธรรมดา ถ้าการปฏิบัติแบบธรรม ครูบาอาจารย์บอกว่าต้องทำความสงบของใจเข้ามาก่อน ทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบแล้วปัญญาที่เกิดขึ้นคือการฝึกหัด ถ้าปัญญาที่การฝึกหัดนะ มันพยายามจะตรวจสอบ พยายามจะใคร่ครวญดูการกระทำของเรา ถ้าการกระทำของเรามันสมเหตุสมผล มันเป็นไปตามความเป็นจริง มันต้องให้ผลตามความเป็นจริงแน่นอน มัน

เป็นวิทยาศาสตร์ ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว ทำถูกก็ต้องเป็นความถูก ถ้าผิดก็ต้องผิด ที่นี้มัน  
เป็นวิทยาศาสตร์นะ นี่เจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ

แต่ถ้าเวลากิเลสมันหลอกละ กิเลสมันไม่เป็นวิทยาศาสตร์ไง กิเลสไม่มีเหตุมีผล กิเลสมัน  
อ้างอิงไปหมด กิเลสมันอ้างเล่ห์ กิเลสมันทำให้เราไขว้เขว ถ้าเราไขว้เขวแล้วมันเป็นวิทยาศาสตร์  
ไหม

นี่เป็นวิทยาศาสตร์ เห็นไหม คุณสิ มันก็เหมือนกลุ่มด้าย กลุ่มด้ายที่มันพันกันแล้วจะแกะ  
อย่างไร นี่ไง เพราะมันสงสัยแล้วละ นี่เวลากิเลสมันตั้งโจทย์มาเหมือนกลุ่มด้าย แล้วเราจะแก้  
อย่างไร ฉะนั้น สิ่งที่ตามข้อเท็จจริงเป็นวิทยาศาสตร์ แต่กิเลสที่มันไม่มีเหตุมีผล มันไม่ฟัง  
วิทยาศาสตร์หรอก มันอ้างอิงวิทยาศาสตร์มาเพื่อเสริมอำนาจของมัน

ถ้าเสริมอำนาจของมัน เราถึงต้องทำเป็นวิทยาศาสตร์ตามความเป็นจริงของเรา แล้วมี  
สติปัญญาของเรา ไคร่ครวญของเรา หาเหตุหาผลนะ คำว่า “หาเหตุหาผล” การปฏิบัตินี้หลงตา  
ท่านพูดบ่อย เริ่มต้นนี้ยากนัก เริ่มต้น ขั้นที่ยากที่สุดคือขั้นเริ่มต้นและขั้นสุดท้าย

ขั้นเริ่มต้น เห็นไหม เพราะคนนี่จิตมันคือ จิตเวลามันคืออะ ไม่เคยปฏิบัติมันก็อยากปฏิบัติ  
เห็นเขาปฏิบัติกันบอกรรมเย็นเป็นสุข เราก็ออยากปฏิบัติกัน เวลาปฏิบัติขึ้นมา พอปฏิบัติเริ่มต้นก็ดี  
เพราะกิเลสมันยังไม่รู้เท่า กิเลสมันคิดว่าโดยปกติกิเลสมันผ่อนคลายให้เราได้ดำรงชีวิตไปวันๆ  
เท่านั้นนะ ถ้าเราอยู่ในอำนาจของมัน มันก็อ่อนใจ

แต่พอเราจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา “อืม! จิตดวงนี้จะเข้าสู่ธรรมเพื่อจะเอาธรรมะ  
เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาทำร้ายเรา” ถ้าทำความสงบใหม่ๆ นี่มันทำได้ พอ  
มันเห็นว่าเราจะประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงนะ มันอ้างเล่ห์แล้ว พออ้างเล่ห์นะ ล้มลุก  
คลุกคลานไปตลอดเลย

ถ้าล้มลุกคลุกคลาน เห็นไหม นี่ลำบากเริ่มต้น ลำบากในการประพฤติปฏิบัติ ลำบากตั้งแต่  
ขั้นเริ่มต้นนี้ พอขั้นเริ่มต้น กิเลสมันดิบๆ กิเลสมันมีอำนาจมาก มันจะทำให้เราไขว้เขวไป  
ตลอดเวลา เหมือนกับเด็กน้อยสู้กับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่คือกิเลสมันครอบงำใจเรามาตลอด แล้วเราเพิ่ง  
ฝึกหัดแบบฝึกหัด พอแบบฝึกหัดมันก็เหมือนเด็กน้อย เด็กน้อยจะสู้กับผู้ใหญ่ที่ล้มลุกคลุกคลานมา

ตลอดนะ แต่เด็กน้อยมันก็มีโอกาสที่สามารถจะชนะได้ถ้ามันพัฒนาตัวของมันขึ้นมา แล้วถ้าผู้ใหญ่เพลอ มันก็มีโอกาสพัฒนาของมัน ผู้ใหญ่คือกิเลสไง

ถ้ากิเลสมันเพลอ เราก็ทำของเราได้ แต่พอกิเลสมันรู้ตัวขึ้นมา เด็กน้อยจะไปสู้อะไรกับมันล่ะ ถ้าเด็กน้อยไปสู้สิ่งใดกับมันไม่ได้ เราก็พยายามสร้างสมของเรา ทำความสงบของใจของเรา แล้วพิจารณาของเรา ฝึกหัดแล้วหาเทคนิค หาอุบายวิธีการที่เราจะเจริญก้าวหน้าไปให้ได้ ถ้ามันเจริญก้าวหน้าไปได้นะ มันเจริญก้าวหน้าเพราะเหตุใด มันเจริญก้าวหน้าเพราะมันเป็นคุณประโยชน์กับเราเอง มันเป็นผลประโยชน์กับจิตของเรา ถ้ามันเป็นผลประโยชน์กับจิตของเรา เราจะทำใหม่

นี่มันไม่เป็นผลประโยชน์กับคนอื่น เราทำหน้าที่การงาน ทำอาชีพต่างๆ มันเป็นเรื่องของโลกนะ ผลประโยชน์ เห็นไหม คุณทางวิชาการสิ คิดค้นสิ่งใดขึ้นมาในโลกใช้สอยกันไปหมดเลย นี่เขาใช้สอยจากที่เราทำวิจัยขึ้นมา เราทำเป็นสิ่งที่เครื่องอำนวยความสะดวกให้กับชีวิตเขา ทุกคนใช้กันได้หมดนะ

แต่เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามานะ ธรรมและวินัยนี้เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสดาของเรานะ เรารู้มาหมดเลย แต่ทำไมเราทำให้มันเป็นความเป็นจริงของเราขึ้นมาไม่ได้ล่ะ เห็นไหม สมบัติส่วนตน สมบัติภายในนี้ นี่มันทำได้ยาก

งานทางโลกมันพอทำกันได้ พอเจ้อจกันก็ได้ คอยช่วยเหลือกันได้ แต่งานทางธรรม เห็นไหม เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาบ้าง ๔ เหล่า มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของใจทั้งนั้นเลย แล้วถ้าใจมันจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงนะ มันจะล้มลุกคลุกคลานเราก็พิจารณาของเรา เราทำของเรา เพราะสิ่งนี้เป็นสมบัติ สิ่งนี้เป็นความจริงของเรา

เราจะเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วพบพระพุทธศาสนา แล้วอยากจะประพฤติปฏิบัติ แล้วเราก้ล้งเลตงสัยอย่างนี้ แล้วก็ไปตายเอาข้างหน้าโดยที่ไม่มีสิ่งใดเป็นสมบัติของเราไปเลยหรือ แต่ถ้าเราล้งเลตงไสไหน มันไม่เข้าใจสิ่งใด เราก้ล้งเลตงไสหาอุบายวิธีการ เห็นไหม ขึ้นเริ่มต้นนี้ขึ้นยาก ถ้าเราพิจารณาของเรา เราใช้สติปัญญาของเรา แยกแยะของเรา ถ้าสติปัญญามันพ่นเฟือ มันคิดสิ่งใดแล้วไม่ทะลุปรุโปร่ง ก็ใช้พุทโธๆ ไม่ต้องใช้สติปัญญาอะไรทั้งสิ้น ใช้คำบริกรรม พุทโธๆ ให้มันมีที่เกาะ ให้จิต ให้มดมันหนีจากปลามา อย่าให้ปลาเอามันไปกิน ถ้าปลาไม่เอาไปกินนะ เกาะใบไม้ไว้ ถ้าใบไม้พัดเข้าตลิ่ง เดี่ยวเราขึ้นบกได้

นี่เหมือนกัน ถ้าเราพูดโง่ๆ ไม่ต้องใช้ปัญญา พูดโง่ๆ ถ้าเราจะเอาความสงบระงับนะ เอาให้จิตใจนี้ เด็กลอยให้มันเติบโตขึ้นมา แต่ถ้ามันพูดโง่ๆ ไป เดียวมันก็เครียด เดียวมันพิจารณาไป แล้ว พูดโง่แล้วมันก็น่าเบื่อหน่าย...ถ้าทำได้ เราพยายามบังคับให้จิตเราทำของเราไป แต่ถ้ามันทำไม่ได้ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญาแล้วได้ไป

มค ในเมื่อมันเกาะไปไม่ได้ แล้วปลาทตามจับมัน ถ้าไปไม่นั้น โคนลมหรือ โคนคลื่นพัดเข้าสู่ฝั่ง มคตัวนั้นก็รอดได้ ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เราพิจารณาของเรา พิจารณาว่า สิ่งที่เกิดสิ่งที่ทำนี้มันให้ผลอะไรกับจิตของเราล่ะ? ให้แต่ความทุกข์ทั้งนั้น ไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับมันเลย ประโยชน์ก็ประโยชน์กับโลก

ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดนี้ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ การสื่อสารนี้ มนุษย์เกิดมามีธาตุ ๔ และขันธ ๕ สิ่งนี้เกิดมาในสถานะของมนุษย์ มนุษย์ก็ใช้สิ่งนี้สื่อสารกัน แล้วก็เอาสิ่งนี้ศึกษา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่จิตมันโง่ จิตมันมีวิชา จิตมันไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ที่รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันอยู่ที่สัญญา มันอยู่ที่เปลือกนั้น มันเข้าใจไหม? เข้าใจ คือเข้าใจแบบวิชาชีพนี่ไง เข้าใจแล้วเดี๋ยวก็ลืม ลืมก็ทบทวน ทบทวนก็ศึกษาอีก ศึกษาอีกก็เข้าใจ

นี่ไง เขาบอก “ศึกษาธรรมะ ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม” ก็ศึกษาอย่างนี้ ศึกษาอย่างนี้ก็จินตนาการอย่างนี้ แล้วบอกธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม แล้วมันแกกึเลสได้สักตัวไหม? มันไม่แกกึเลสสักตัวเลย แล้วถ้าสติไม่ดีนะ ปลามันกินมค มันกินความเพียร กินเวลาเวลา มันกินชีวิตของเราไปหมดเลย

แต่ถ้าเราทำให้มีความถูกต้อง เรามีครูบาอาจารย์ของเรา เรากำหนดพูดโง่ๆ ของเรา นี่เราพูดโง่ๆ ของเรา ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา นี่เวลานี้แหละ ความโลภ ความโกรธ ความหลง สิ่งที่ดีมหาหะยานอยากมันสิ้นฝั่ง ถ้าเราแผดเผามันด้วยตบะธรรม ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันเบาบางลง มันระเหยลง นี่น้ำระเหยไป น้ำจะเริ่มแห้ง ถ้าเริ่มแห้ง เห็นไหม ทางที่ปลามันจะไปสะดวกล้ม มันชักไปไม่สะดวกแล้วล่ะ เพราะน้ำเริ่มน้อยเข้ามาๆ

แต่ถ้าน้ำแห้ง พูดโง่ๆ จนจิตมันสงบระงับ ถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันเท่าทันความรู้สึกรู้สึกนึกคิด มันปล่อยนะ เพราะความรู้สึกรู้สึกนึกคิดนี้คิดที่ไร คิดเท่าไรก็หลง คิดเท่าไรก็ทุกข์ คิดเท่าไรมันก็ออกข้างนอกหมดนะ แต่ถ้ามันใช้ปัญญา เพราะมันเห็นโทษไหม เพราะคิดเท่าไรมันก็

ทุกข์ นี่ความคิดเกิดขึ้น ความคิดตั้งอยู่ ความคิดดับไป แล้วคิดแล้วมันยังเอาความเร่าร้อน คิดแล้ว มันยังเอาความกดดวงหัวใจเข้ามาบีบคั้นหัวใจตัวเอง คิดไปทำไม

ถ้ามันใช้ปัญญาอบรมสมาธิไปเรื่อยๆ ปัญญาไต่กับความคิดไป เห็นไหม ปัญญาอบรมสมาธิ นี่คิดก็ทุกข์ คิดแล้วก็ไม่มีเหตุมีผล นี่มันปล่อยได้ มันปล่อยเพราะอะไร เพราะสติปัญญามันเห็นไง เพราะมันเห็นว่าสิ่งที่คิดนี้ให้ผลเป็นโทษ ให้ผลกับหัวใจที่เป็นความทุกข์ ถ้ามันคิดมันก็ปล่อย ปล่อย ความปล่อยอันนั้นมันปล่อยอันนั้น ถ้าปล่อยแล้วมันก็เป็นสมาธิ

พอเป็นสมาธิขึ้นมา สิ่งที่เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เป็นสัญญา เห็นไหม มันอยู่ข้างนอก มันถึงปลดปล่อยกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจของเราไม่ได้ไง แต่ถ้าบอกว่า “ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิมๆ” ไอ้ทองชุบนั่นนะ มันบอกว่า “สิ่งนี้เป็นธรรมๆ” แล้วจินตนาการไป นี่มันหลง

เจริญแล้วเสื่อมขึ้นอย่างหนึ่ง เวลาหลงขึ้นมามันอ้างเหตุอ้างผล แล้วความจริงจิตใจสำนึกมันก็สงสัย “ธรรมะเป็นอย่างนี้หรือ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอริยบุคคลเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปมันเป็นอย่างนี้หรือ”

“เออ! มันก็เป็นอย่างนี้แหละ มันก็ว่างๆ อย่างนี้แหละ มันก็มีเหตุผลอย่างนี้”

พยายามบังคับใจของตัวเองให้เป็นตามธรรมนั้น แล้วก็อ้างอิง

ถ้าพูดถึงว่า เวลาปลามันกินมด เวลามันจะพูดถึงโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี มันจะอ้างพระไตรปิฎกทั้งนั้นนะ มันจะอ้างในตำราไง มันจะอ้างถึงทฤษฎีนั้นนะ แต่ความเป็นจริงในหัวใจมันไม่มี ถ้าเป็นความจริงในหัวใจขึ้นมา มันมีนะ นี่มดมันจะกินปลา

ถ้ามดมันกินปลา เวลาเราพูดโง่ๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันปล่อยวางขึ้นมา มันปล่อยรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เข้ามาสู่ใจของมัน ถ้าเข้าสู่ใจของมัน พลังงานมันไม่ออกไป นี่ตัดหาความทะยานอยากมันก็เบาลง

เวลาน้ำตัดหาความทะยานอยากมันเบาลงๆ มันก็แห้งลงๆ พอแห้งลง ปลามันจะไปไหน ปลาไม่มีน้ำก็ตาย พอปลามันตายขึ้นมา เห็นไหม มดกินปลา ถ้าวันไหนมดกินปลานะ มันได้กิน

จริงๆ แต่โดยธรรมชาติของมันนะ ปลากินมด เพราะโดยธรรมชาติ มีแหล่งน้ำอยู่ที่ไหน คูตี น้ำท่วมที่ไหน พวกแมลงมันก็ลอยไปตามน้ำนั่นแหละ ปลา มันมีความสุข มีความอุดมสมบูรณ์ กินเต็มที่แล้ว

โลกเป็นแบบนี้แหละ แต่ถ้าเราจะเอาจริงขึ้นมาซะ มดมันจะกินปลา ถ้ามดจะกินปลา เห็นไหม มันทุกข์นะ มันต้องรอนาน้ำให้คนน้ำแห้ง ถึงคราวน้ำต้องแห้ง พอถึงคราวน้ำแห้ง นี่เรื่องของโลกนะ แต่ถ้าเป็นธรรม ถ้าไม่มีสติ ไม่มีปัญญา ไม่มีคำบริกรรม ไม่มีแห่ง มันจะแห้งต่อเมื่อเรามีสติ เรามีคำบริกรรมของเรา พุทโธๆ มันปล่อยวางเข้ามา พุทโธจนพุทโธไม่ได้

พุทโธๆ เห็นไหม พุทธานุสติ เรานึกพุทโธๆ มันถึงมี ถ้าเราไม่นึกพุทโธ จิตมันไม่ได้นึก น้ำก็ท่วมจิตนี้ตาย แล้วพุทโธมันอยู่ไหน? พุทโธมันก็อยู่ในตำราไง พุทโธก็อยู่ในพระไตรปิฎก นี่กรรมฐาน ๔๐ ห้อง แล้วค้นหาความทะยานอยากมันท่วมหัวใจอยู่นั่นแหละ มันท่วมหัวใจ นี่ไง มันก็ทำลาย นี่ปลามันกินมดไป แต่ถ้าพุทโธๆ ของเราไป เรานึกพุทโธมันถึงจะเป็นพุทโธ มันถึงเป็นพุทธานุสติ

จิตดวงใจจะมีสุขมีทุกข์มันก็จิตของเขา จิตของเรา ความรู้สึกของเรา เราระลึกพุทโธของเรา มันก็เป็นพุทธานุสติของเรา ถ้าพุทธานุสติของเรา ถ้ามันไม่บีบคั้น ก็เลศค้นหาความทะยานอยากมันไม่รุนแรงมันก็พุทโธได้ ถ้าก็เลศค้นหาความทะยานอยากมันรุนแรง มันก็ผลัดไสให้ลืมหูให้เบื้อหนาย ให้เครื่องเครียด เห็นไหม เราที่พยายามของเรา เพราะเราเป็นสุภาพบุรุษ เราเป็นนักสู้ เราที่ต้องมีการต่อสู้กันบ้าง ไม่ใช่ว่าพอก็เลสมันบีบคั้นก็ยอมแพ้ ทำสิ่งใดก็ยอมแพ้ ขยับอะไรก็ยอมแพ้ไปทุกเรื่องเลยหรือ

แต่ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา อ้าว! ถ้าไม่พุทโธก็ต้องพุทโธ งานการทางโลกนี้ทุกอย่างก็ทำมาแล้ว งานสิ่งใดก็ทำได้ แต่เวลาเป็นงานเพื่อประโยชน์ของตัวเองทำไมทำไม่ได้ เวลาเป็นประโยชน์เพื่อหัวใจนี้บอกว่าจะทำไม่ได้ เวลาอื่นทุกอย่าง ใครไหว้วานมา ใครใช้สอยสิ่งใดมาทำได้ทุกเรื่องเลย แต่เวลางานของตัวเองนี้ทำไม่ได้ มันจะเป็นอย่างนั้นเชียวหรือ

ถ้าเราว่าเราอยากพิสูจน์ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แล้วนี่ จิตใจของเราต้องพิสูจน์ดี ถ้าพิสูจน์ขึ้นมาก็ต้องทำได้สิ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำได้ ทำไมครูบาอาจารย์ของเราท่านทำได้ ทำไมเราจะทำไม่ได้ ...นี่ถ้ามีปัญญาอย่างนี้ หาเหตุผลผลอย่างนี้ เห็นไหม น้ำค้นหาความทะยานอยากมันก็ลดลงๆ พอ



มันลดลง พุทโธก็ได้แล้ว แต่ถ้าตัดความทะยานอยากมันสิ้นฝั่งนะ คูลี มันพัดมดไปเลย มันพัดไปหมดนะ นู่นก็ทำไม่ได้ นี่ก็ทำไม่ได้ นู่นก็ลำบาก นี่ก็ทุกข์ นี่ไง ถ้าอย่างนี้มันก็หมดหวัง

แต่ถ้าจะเอาจริงเอาจังขึ้นมานะ ในเมื่อเรามันหมดหวัง หมดหวังก็เหลือชีวิตนี้ไว้ แล้วชีวิตนี้ก็มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วพอพลัดพรากไปแล้วอยากทำแล้วนะ “แหม! เสียหายโอกาส เสียหายนำคูเลย ตอนมีชีวิตอยู่ไม่ทำ” นี่มันผัดวันประกันพรุ่ง มันผลัดไป

แต่ถ้าเรามีปัญญาของเรา เราพุทโธ เราหาเหตุผลของเรา ของเราทำอะไรไม่ทำอะไร งานของเรา ทรัพย์สมบัติเงินทองทุกคนก็อยากได้ มีเงินมีทองเก็บซ่อนไว้ กลัวโจรกลัวขโมยมันปล้น มันชิงเอา เวลาอริยทรัพย์ไม่ต้องไปกลัวใครปล้นใครชิง ทำไม่ไม่ทำ

ถ้าทำขึ้นมา พุทโธๆ จนน้ำตัดความทะยานอยากมันเริ่มแห้งลงๆ เวลามันพุทโธไม่ได้เลย เห็นไหม พุทโธๆๆ จนพุทโธไม่ได้เลย ถ้าพุทโธไม่ได้เลย อันนั้นเป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงนะ แล้วถ้าเป็นความจริง เวลามันสวย เวลาพุทโธแล้วจิตสงบ ให้พิจารณาเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ปลายมันจะกินมด มันจะเห็นปลา แล้วมดมันจะได้กินปลา

เวลามดได้กินปลานะ ผลัดกันบ้างสิ เวลากิเลสมันกินเรา ปลายมันทำลายเรา มันทำลายความเพียร ทำความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ อานาจาสนาที่เกิดมาเป็นคนนี่ อานาจาสนาเกิดมาแล้วบวชพระ อานาจาสนาที่ประพฤติปฏิบัติ นี่มันทำลายหมดเลย มันกินหมดเลย

ถ้าจิตเราสงบบ้าง อ้อ! คราวนี้มดมันจะกินปลาบ้างแล้ว มดจะได้กินปลา เห็นไหม ถ้ามดได้กินปลา ปลายมันกินเรา เราเสียชีวิตนี้ทั้งชีวิตเขากลับไปเลย จิตนี้ไปเกิดเอาข้างหน้า แต่เวลาเรากินเขา เรากินปลา เราทำลายกิเลสตัดความทะยานอยาก นี่ทำลาย ถ้าทำลายได้ นี่มันยากลำบากขนาดนี้

เวลาทำ เห็นไหม มดตัวเล็กๆ มันจะไปกินปลา อ้าว! ก็ปลาน้ำแห้ง พอน้ำแห้งปลายมันก็ตาย พอปลายมันตาย พอมันแห้ง มดก็มีโอกาสได้กินปลา ถ้ามดกินปลายมันก็เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติ มดกินปลาสร้างสมมัน ฝึกหัดเอา ฝึกหัดใจของเราขึ้นมาให้มันเป็นความจริงของเราขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา

บอกพุทโธๆ พุทโธจนไม่ได้แล้วค่อยใช้ปัญญาหรือ

อันนี้เวลาพุทธโศฯ เวลาทำความสงบของใจ ทำสมถกรรมฐาน นี่เป็นวิธีการอันหนึ่ง เป็น การฝึกความพร้อมของเรา ถ้ามันพร้อมนะ ถ้าฝึกความพร้อม แล้วเวลาเราใช้ปัญญา เวลาเราออกมา เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เราก็พิจารณาของเราไป ถ้าคราวหน้าเราทำความสงบของ ใจพอประมาณ มันก็พิจารณาได้แล้วแหละ มันไม่ใช่ที่เราจะต้องทำจนจิตมันพุทธโศฯไม่ได้... ไอ้คำ ว่า “จิตพุทธโศฯไม่ได้” มันกระบวนการของสมถะ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปัปนาสมาธิ นี่ขบวนการ ของมันมีเท่านี้ ถ้าขบวนการของมันมีเท่านี้ สมาธิก็คือสมาธิ

แต่เพราะถ้าจิตมันไม่มีสมาธิ ถ้าใช้แบบวิชาการทางโลก มันปฏิบัติโดยโลก มันเป็นสุดมย ปัญญา มันไม่ละเอียดลึกซึ้งเข้ามาถึงจะถอดถอนกิเลสได้ แล้วเวลาตรึกในธรรมๆ มันก็ซาบซึ่ง ซาบซึ่งนะ มันเป็นทองชุบ มันซาบซึ่งระหว่างความเป็นโลก จิตที่มันเป็นโลก คิดสิ่งใดมันก็เป็น โลก

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เราทำความสงบของใจเข้ามา จิตนี้ สัมมาสมาธิ สิ่งที่เป็นศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าศีล สมาธิ ปัญญา เห็นไหม ปริยัติ ปฏิบัติ ถ้ามันเป็นศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเกิดสมาธิขึ้นมา มันจะเกิดสมาธิถ้าเราน้อมไปสู่กาย สู่วทนา สู่อุจิต สู่อุจธรรม ถ้ามันเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาอย่างนี้ที่ มันจะถอดถอน ถอดถอนเพราะอะไร ถอดถอนเพราะมันละเอียดลึกซึ้งเข้ามาอยู่ที่จิต

ใจของเขาจะสุขหรือทุกข์ก็เรื่องของใจของเขา ใจของเราเวลาจะสุขจะทุกข์ก็ใจของเรา แล้วพอ จิตมันสงบเข้ามา มันสู่ใจ ถ้าจิตหรือใจมันออกใช้ปัญญา มันรู้มันเห็นของมันนะ มันซาบซึ่ง มัน แตกต่างกันมหาศาลเลย มันจะเป็นโลกุตตรปัญญา นี่โลกียปัญญามันจะเป็นโลกุตตรปัญญา โลกุตตรปัญญามันพิจารณาของมัน เห็นไหม

ถ้ามันได้กนปลานะ มคมันจะรักห่มุคณะของมัน ถ้ามคมันได้กนปลา มันมาเป็นรังๆ มันมาเป็นล้านๆ ตัว มันจะลากเอาเข้าไปรังของมัน นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันสงบแล้วมันฝึกหัดใช้ ปัญญา ปัญญาที่มันมีรสชาติ มันมีความละเอียดอ่อนในใจ มันจะพัฒนาของมัน ถ้ามันใช้ปัญญา อย่างนี้ นี่ไง จากปริยัติมันเป็นปฏิบัติ

ถ้าปฏิบัติมันพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ แยกแยะของมัน ปัญญามันเกิดขึ้นมา นี่ถ้าปัญญามัน เกิดขึ้นแล้วมันพิจารณาของมัน มันเป็นอริยทรัพย์ มันเป็นคุณธรรมของใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้น พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันจะปล่อยของมันบ่อยครั้งเข้า

ฤดูกาลนะ เวลาฤดูกาล เวลานั้นไหลตก ปลา มันจะรีนเริงของมันเพราะมันไปได้ตาม กระแสน้ำนั่น สิ่งที่กระแสน้ำมันไป นี่ฤดูกาล เวลาหน้าแล้งน้ำลดลง ถ้าปลาลงสู่น้ำลึกมันก็เอาตัว รอดของมัน แต่ถ้าปลามันไปติดกับที่ใดมันก็จะเป็อาหารของสัตว์ อาหารของน้กล่า มันเป็ ธรรมชาติของมันอย่างนั้น นี่เป็ฤดูกาล คำว่า “ฤดูกาล” มันก็เปลี่ยนแปลงอยู่อย่างนี้

ทีนี้จิตใจของเราละะ จิตใจของเราเดี่ยวดีเดี่ยวร้าย เดี่ยวดีเดี่ยวร้าย มันเจริญแล้วเสื่อม เสื่อม แล้วเจริญ ถ้ามันพิจารณาของมันไป เวลาทำงานของเราขึ้นไป เวลานั้นเหน็ดเหนื่อย แม้แต่การ ประพฤติปฏิบัติ เวลาเหน็ดเหนื่อยมันยังต้องการพักเลย ถ้าจิตมันไม่เคยสงบ เราก็ทำความสงบของ ใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบแล้วเราใช้ปัญญาของเรา ใช้ปัญญาออกไป

เวลาใช้ปัญญาไปแล้วมันใช้ปัญญาไปมากขึ้นไป สมาธิมันก็อ่อนลง เวลานั้นเหน็ดเหนื่อย ขึ้นมามันก็ต้องวางงานนั้นกลับมาที่สัมมาสมาธิ กลับมาสัมมาสมาธิ รักษาไว้ รักษาเขื่อนั้นไว้ รักษาปลานั้นไว้ แล้วให้มันมีอาหารของมันตลอด ถ้ามันมีอาหารของมัน มันจะดำรงเผ่าพันธุ์ ของมัน มันจะเป็ประโยชน์กับมันขึ้นมา

เวลาจิตใจที่มันละเอียดลึกซึ้งขึ้นมา เวลานั้นพิจารณาของมัน มันจะเป็ประโยชน์กับมัน ถ้าเป็ประโยชน์กับมัน แต่พิจารณาไปแล้ว เวลาใช้ไปแล้ว เวลาสมาธิมันอ่อนลง ตัณหาความ ทะยานอยากนะ น้ำกลับมา ปลา มันจะเป็ขึ้นมาโดยธรรมชาติเลยละะ มันจะกินเราต่างหากละะ ฉะนั้น มันต้องละเอียดรอบคอบ การประพฤติปฏิบัติของเรามันจะเป็ความจริงขึ้นมา

เขาว่าธรรมะมีอยู่แล้วๆ...มันอยู่ที่ไหนละ? ธรรมะจะเกิดขึ้นต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา เกิดขึ้น ต่อเมื่อมันมีมรรคของมัน เกิดขึ้นต่อเมื่อมันมีปัญญาของมัน ถ้าปัญญาของมันพิจารณาของมัน มัน รู้ มันมีเหตุมีผลของมัน มันรู้จริงของมัน เห็นไหม คูสิ ปัญญาที่เขาใช้ทางโลก เขาแสวงหาทางโลก เขาก็ได้ประโยชน์ทางโลก เขาได้ทรัพย์สมบัติ เขาได้เงิน ได้ทองตามหน้าที่การงานของเขา

เราใช้ปัญญาของเราที่เรามีคุณธรรมมากกว่า เราเห็นประโยชน์ของการเกิดเป็มนุษย์ มากกว่า เราเห็นการเกิดการตายนี้เป็ทุกข้ออย่างยั้ง เราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา พอจิตมันสงบ เข้ามา นี่พอปัญญา ภาวนามยปัญญามันเกิดขึ้นมาจากใจดวงนี้ ถ้าใจดวงนี้มันเกิดภาวนามยปัญญา ขึ้นมา ปัญญาที่เกิดขึ้นมามันจะเกิดผลขึ้นมาเป็อริยทรัพย์ คือมันเป็ปัจจัยตั้ง มันเป็สันติภูมิจิโก มันเกิดขึ้นกับจิตดวงนี้

พอเกิดขึ้นกับจิตดวงนี้ แล้วถ้าเรามีสิ่งใด เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ถ้ามันติดขัด ขัดข้อง ขึ้นมา เราเปิดพระไตรปิฎกได้ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ เราเปิดพระไตรปิฎกเทียบเคียงได้ ถ้ามีครูบาอาจารย์ ขึ้นหาครูบาอาจารย์เลย ถ้าขึ้นหาครูบาอาจารย์นะ สิ่งที่เราปฏิบัติมานี้ ถ้าครูบาอาจารย์ของเราไม่รู้สิ่งนี้ แสดงว่าครูบาอาจารย์ของเราไม่รู้เรื่อง

มันวัดได้ ถ้าเราทำความเข้าใจเข้ามา ถามได้เลยว่าความสงบมันเป็นแบบใด ถ้าความสงบมันเป็นแบบใด ถ้าเวลาเราพิจารณาปัญญาขึ้นมา ปัญญาที่เกิดขึ้นนี้มันเป็นปัญญาระดับไหน มันเป็นสุตมยปัญญา มันเป็นจินตมยปัญญา มันเป็นภาวนามยปัญญา แล้วถ้ามันเกิดเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมาแล้วทำไมมันเกิดขึ้นมาแล้วทำไมกิเลสมันไม่ขาด ทำไมกิเลสมันไม่ทำลายไปจากหัวใจของเราละ

การที่ปฏิบัติเกิดปัญญาขึ้นมาแล้ว มันเป็นการวัดผลกันนะ วัดผลว่า ถ้ามีการศึกษา เราศึกษาขึ้นมาที่มันเป็นสุตมยปัญญา มันมีความรู้สึกอย่างหนึ่ง เวลาเราปฏิบัติของเราขึ้นมาเป็นความจริงขึ้นมา ถ้ามันเกิดความสงบของใจเข้ามา แล้วมันใช้ปัญญาของเราขึ้นมา ปัญญามันละเอียดลึกซึ้งกว่ากัน เราเทียบเคียงได้เลย เราเห็นได้เลยว่า ถ้าใช้ปัญญาแบบโลกๆ อย่างนั้น เวลาบอกว่าจิตนี้เป็นนิพพาน เพราะว่ามันเป็นทองชุบ เพราะฉะนั้นธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม

ถ้าคำว่า “ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม นิพพานมีอยู่กับใจ” ถ้าคำพูดอย่างนี้ออกมามันไม่เป็นจริงแล้วละ ถ้าคนปฏิบัติจริงเขาจะรู้เลย ถ้าคนปฏิบัติจริง ไม่มีหน้าที่การงานขึ้นมา ไม่ได้ทำอะไรขึ้นมา มันจะเอาทรัพย์สมบัติมาจากไหน คนเราไม่ต้องทำอะไรเลย นอน หรือทำให้จิตใจนี้มันสงบระงับเข้ามาให้มันเข้าไปสู่ความว่าง อันนั้นจะเป็นธรรมๆ...มันจะเป็นไปได้ยังไง มันเป็นไปได้เลย

ของดิบ ถ้าไม่ทำให้มันสุก ทำอย่างไรมันก็ดิบอยู่อย่างนั้นนะ ถ้าปล่อยให้มันก็เน่าเสียไปเลย แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มันจะมีการกระทำของมันขึ้นมา ของดิบจะให้เป็นของสุก ถ้าของสุกมันจะทำอย่างไรให้มันสุกล่ะ? มันก็ต้องมีตบะธรรม ถ้าตบะธรรม ถ้าไม่ได้ทำอะไรเลย ปล่อยให้มันเข้ามา แล้วตบะธรรมมันจะเป็นอย่างไร นี่ตบะธรรม

ถ้ามีสตินะ คุณิ คนทำครัว คนทำหน้าที่การงานอย่างใด ถ้าขาดสติ งานที่ทำนั้นเสียหายทั้งนั้นนะ ฉะนั้น เวลาจิตถ้าไม่มีสติขึ้นมา เพราะมันมีสติมันถึงบริกรรมพุทโธเข้ามาได้ เพราะมีสติมันถึงมีปัญญาบรมสมาธิขึ้นมา จนจิตมันสงบ เพราะมันมีสติ จิตมันถึงมีสมาธิ

แล้วถ้ามีสติมีปัญญา มีสติมีสมาธิขึ้นมา ใช้ปัญญาขึ้นไป เพราะมีสติมันถึงน้อมนำให้ใจนี้เป็นปัญญาขึ้นมาได้ ถ้าใจเป็นปัญญาขึ้นมาได้ เพราะมันมีสติ มันมีสัมมาสมาธิ ถ้ามันขาดสติมันก็เป็นทวิภาค ถ้ามันขาดสติมันก็เป็นมิจฉาสมาธิ ถ้ามันมีสติขึ้นมา สติกับสมาธิ ถ้ามันฝึกหัดใช้ปัญญา มันทำขึ้นมา เห็นไหม ของคิดจะทำให้เป็นของสูงๆ ถ้ามันเป็นของคิดอยู่จะทำให้มันสูง สูง เพราะอะไร สูงเพราะจิตมันมีการกระทำ แล้วมันทำอย่างไรมันถึงเป็นความจริงละ ที่มันทำอยู่นี้ เพราะมันทำตามข้อเท็จจริงของมัน

มดกินปลานี้มันแสนยาก เพราะปลามันตามกระแสน้ำ มันเป็นธรรมชาติของมัน มันเจอมด มันกินโดยสะดวกสบายของมัน แต่ปลานี้มันต้องรอ รอตั้งแต่น้ำลดเมื่อไหร่ ถ้าน้ำลดเมื่อไหร่ แล้วถ้าปลาค้างอยู่ที่ไหน ถ้ามันตายเราก็จะมีอาหารของเรา

นี่ก็เหมือนกัน โดยธรรมชาติของมนุษย์ โดยธรรมชาติของความรู้สึกนึกคิด กิเลสตัณหา ความทะยานอยากมันครอบงำอยู่ มันก็บอก “ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ทุกอย่างมีอยู่แล้ว ถ้าเข้าไปถึงที่สุดมันก็ไปเจอมันเลย ถ้าไปเจอที่เดินไปชนมันเลย ของมันมีอยู่”...ไม่มีหรอก ถ้าของมีอยู่อย่างนั้น อย่างนั้นมันก็ไม่ต้องมีการกระทำใดๆ เลยหรือ แต่ถ้าการกระทำทำอย่างไร ถ้าทำตามความถูกต้องชอบธรรม มันถึงจะเป็นธรรม เห็นไหม

เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ แต่เจ้าลัทธิต่างๆ ในสมัยพุทธกาลเขาบอกเขาเป็นศาสดาเหมือนกัน เขาตรัสรู้โดยไม่ชอบ โดยไม่ชอบธรรมมันก็ไม่มีผล ไม่มีเป็นความจริงขึ้นมา แต่เขาก็คิดเอง จินตนาการเองของเขาว่าเป็นของเขา เพราะวุฒิภาวะของเขาได้แค่นั้น แต่ถ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา เป็นศาสดาของเรา ตรัสรู้เองโดยชอบ ถ้ามีความชอบธรรมมันก็เป็นสัมมาทิฐิ ถ้าสัมมาทิฐิมันก็มีการกระทำ มีปัญญา มีการต่อเนื่อง เห็นไหม กิจจญาณ สัจจญาณ มีกิจจญาณ มีการกระทำ

“ถ้าเราไม่มีกิจจญาณ ไม่มีสัจจญาณ เราจะไม่ปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศน์ปัญจวัคคีย์ เห็นไหม มันต้องมีการกระทำ มีความจริงขึ้นมา แล้วความจริงนั้นเป็นแบบใดละ

ความจริงมันก็เป็นความจริงในหัวใจนั้น เพราะความจริง เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริงทั้งนั้น แล้ววางธรรมวินัยเป็นความจริงไหม? เป็น แต่เป็นความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ แล้วเข้าไปสู่ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เพราะความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก พระอานนทนะ “อานนท์ เราเอาแต่ธรรมของเราไปเท่านั้น เราไม่ได้เอาของใครไปเลย”

อันนั้นนะสำคัญ อันที่เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเท่านั้น เพราะอัน นั้นเป็นความจริง แล้ววางธรรมและวินัยนี้ไว้ นี่เป็นกิริยาของธรรม ถ้ากิริยาของธรรม ธรรมวินัย มันถึงชี้เข้าไปสู่ใจใจ

ฉะนั้น เราเอาใจของเราที่มีกิเลสตัดหาความทะยานอยากไปชুবเอาใจ ไปชুবธรรมที่องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมวินัยที่วางไว้ แล้วบอกอย่างนี้เป็นธรรมๆ...มันก็ไม่จริงใจ เพราะมันชুবขึ้นมา กิเลสมันเต็ม เอากิเลสไปชুবมันก็ชুবแต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้ามันติดแต่เปลือกมา มันไม่เป็นความจริง

แต่ถ้าเราทำของเรานะ มคจะกินปลา มคจะกินปลานี้มันต้องมีความเพียร มีความวิริยะ มี ความอดสาหะ ถ้ามีความวิริยะ มีความอดสาหะ เราต้องมีสติปัญญาด้วย ถ้ามีสติปัญญา มันจะ ควบคุมการกระทำของเราให้มันถูกต้องชอบธรรม เราลงทุนลงแรงนะ เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาี่ เราเสียเวลาไหม

เขานะ ทางวิชาชีพเขาคิดค่าเวลาเลยละ ถ้าพูดถึงผู้ชำนาญการ เขาบวคค่าเวลาของเขา ทำงานนี้เขาบวคเป็น ๒ เท่า ๓ เท่า นี่เวลาเป็นเงินเป็นทอง แล้วเวลาเราปฏิบัติ เราเสียเวลาเรา ไหม? มันก็เสียเวลาทั้งนั้นนะ แต่เราเสียเวลาขึ้นมาเพื่อมีการฝึกฝนใจให้ใจมันเป็นจริงขึ้นมา ถ้า มันเป็นจริงขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมา ถ้าทำแล้วมันเป็นความจริง เราถึงภูมิใจของเรา ว่าจิตใจของ เรา เห็นไหม เราเกิดเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนาแล้วไม่เสียชาติเกิด ไม่เสียชาติเกิดเพราะเรา เกิดมาแล้วเราได้บวชพระ บวชมาเป็นสมมุติสงฆ์ แล้วเราได้บวชใจ การกระทำนี้คือการบวชหัวใจ ของเรา บวชปฏิสนธิวิญญาณ

ปฏิสนธิวิญญาณนี้มาเกิดในไข่ ในน้ำครำ ในครรภ์ ในโอปปาติกะ แล้วปฏิสนธิวิญญาณ มันมาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นเรา เราเกิดในครรภ์ มาเกิดเป็นเรา นี่เกิดในครรภ์เป็นเรา เราได้รับการ เลี้ยงดูมาจากพ่อจากแม่ เราได้มีการศึกษามาจากครูบาอาจารย์ เราได้มีหมู่คณะทำหน้าที่การ งานของเรา มาทางโลกๆ นี่เราได้สัมผัส เราได้ประสบมาทั้งนั้นเลย แล้วเราเชื่อในพุทธศาสนา เรา ถึงได้ออกมาบวชเป็นพระเป็นเจ้ากัณฑ์เพื่อมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามีสติมีสมาธิขึ้นมา พอมีสติมีสมาธิ เพราะมีสติมีสมาธิมันถึงเกิดปัญญา ปัญญาที่มันเกิดเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมขึ้นมา มันพิจารณาของมัน แยกแยะของมัน นี่ปัญญาอย่างนี้เกิดขึ้นมามันถึงเป็นผลประโยชน์ของเราไง เราเกิดเป็นชาวพุทธ เราไม่เสียดชาติเกิด เพราะจิตใจเราได้สัมผัสใจ ถ้าจิตใจเราได้สัมผัส ได้สัมผัสอะไร

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” ถ้าเราไม่มีมรรค ๘ โสคาปัตติมรรค เราจะเป็น โสคาปัตติผลได้อย่างไร ถ้าเราไม่มีสกิทาคามีมรรค เราจะเป็นสกิทาคามีผลได้อย่างไร แล้วถ้าเราไม่มีอนาคามีมรรค เราจะเป็นอนาคามีผลได้อย่างไร ถ้าเราไม่มีอรหัตตมรรค จะเป็นอรหัตตผลได้อย่างไร มรรค ๘ ผล ๘ กนิพพาน ๑ แล้วนิพพาน ๑ มันอยู่ที่ไหนล่ะ

มันเป็นอกาลิโกไง ไม่มีกาล ไม่มีเวลา เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม มาดูธรรมในหัวใจดวงนี้ ถ้าหัวใจดวงนี้มันเป็นธรรมขึ้นมา มาดูธรรมในหัวใจของเรา เราไม่เสียดชาติเกิดนะ เราไม่เสียดชาติเกิด เพราะเรามีสติเรามีปัญญาของเรา อย่างน้อยเนื้อต่ำใจ อย่าโหยหาตามที่กิเลสมันหลอก กิเลสมันหลอกนะ “สิ่งนั้นดีกว่าๆ สถานะอย่างอื่นดีกว่านักปฏิบัติทั้งหมด” เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมาเนะ สถานะอย่างอื่นดีหมดเลย มันต้องการให้เราพ้นจากสถานะนี้ไปก็จบแล้ว กิเลสมันหลอกเท่านั้น มันหลอก เห็นไหม

คูลี ครูบาอาจารย์ของเราเดินอยู่ในป่า เวลาเขามีการละเล่นกัน เขาผ่านไป เขาร้องรำทำเพลงไป มันยังนึกน้อยใจเลย “ทำไมเราทุกข์ยากขนาดนี้ ทำไมเขาอยู่ทางโลกกันเขาถึงมีความสุข” แล้วมีความสุขจริงหรือเปล่า นี่ถามทางโลกเขา มีความสุขจริงหรือเปล่า

มันอยู่กันไปโดยการยอมจำนนว่าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์มันรักชีวิตทั้งนั้นนะ มันก็คิดว่าสิ่งนี้เป็นสุขๆ แล้วมันสุข เห็นไหม มันเหยื่อทั้งนั้น คูลี เวลางบไปนะ เบ็ดมันเกี่ยวปากทั้งนั้น จะทำสิ่งใดก็แล้วแต่ มีเวรมีกรรมหมด กรรมมันมีทั้งนั้นนะ กรรมคือการกระทำ ถ้าทำสิ่งใดมันก็มีผลทั้งนั้น ถ้ามันยังมีกิเลส กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันยังปิดหูปิดตา มันทำสิ่งใดไปนี่มันกินเหยื่อๆ เบ็ดมันเกี่ยวปากมันหมดนะ แล้วสิ่งนั้นจะเป็นความสุขได้อย่างไร

เราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราวางสิ่งนั้นแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติของเรา แต่เวลากิเลสมันหลอกใจ สถานะอื่นๆ ดีกว่าสถานะเราทั้งนั้น มันต้องการให้เราเคลื่อนนี้ออกไป เห็นไหม เท่านั้นเอง กิเลสมันหลอกเท่านั้นเองนะ แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะเอาจริงกับมัน เราจะฆ่ามันนี่ปลากินหมด นี่มันหลอกเท่านั้น ไปหมดเลย เพียงแต่เลื่อนจากสถานะนี้ไปก็จบแล้ว

แต่ถ้าเราจะให้มันมดกินปลา เรามีปัญญาของเรา เราใช้ปัญญาแยกแยะของเรา ถ้าเขามีความสุขกันจริง โลกนี้เขาจะไม่เดือดร้อนกันขนาดนั้น โลกนี้ที่เดือดร้อนแข่งขันกันอยู่นี้ แข่งขันกันเพื่อประโยชน์ของโลก เห็นไหม ยังต้องแข่งขันกันขนาดนั้น

ในปัจจุบันนี้ ก็เลิกกับกรรมในหัวใจของเราให้มันแข่งขันกัน สิ่งที่มีมันหลอกเรานี้มันเป็นกิเลส ถ้าเรามีสติปัญญารู้เท่านี้ละ มันอายุแล้ว มันอายุ แต่ถ้ามันไม่มีสติปัญญา พอมันคิดขึ้นมาจะขอให้เราเปลี่ยนสถานนะนี้ มันจะคิดออกแล้วนะ มันจะไปของมัน มันจะไปตามเขา

ถ้ามีสติปัญญา เพราะมีสติ มีสมาธิ มันถึงมีเหตุมีผล แล้วถ้าจิตมันสงบแล้วพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม พิจารณาห้าแล้วห้าเล่า อย่าประมาทเดินเล่น กิเลสมันลึกซึ้งนัก มันใช้กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องมือหลอกเรานะ

เวลาเราศึกษาธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษาใช้ใหม่ กิเลสมันนอนหลับให้เราศึกษาคนเดียวหรือ เวลาเราศึกษาขึ้นมา อวิชามันก็อยู่กับเรานี้แหละ ฉะนั้นเวลาเราปฏิบัติไป ปลา มันจะกินมดนะ มันก็บอกว่าอย่างนี้เป็นธรรมๆ อย่างนี้ใช้ได้หมดเลย

แต่ถ้ามันเป็นจริงนะ เรามีสติมีปัญญา มีสติ มีสมาธิ มีปัญญา เราพิจารณาของเราห้าแล้วห้าเล่า ถ้ามันยังไม่มีเหตุผล ขณะจิตที่มันยังไม่ตอบสนอง เห็นไหม อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค

อตตกิลมถานุโยค ประพฤติปฏิบัติขึ้นไปแล้ว เราพิจารณาแล้วจิตมันไม่ลง เราทำสิ่งใดก็แล้วแต่ จิตมันคือ เราทำอะไรจิตมันไม่ลง นี่อตตกิลมถานุโยค

เวลากามสุขัลลิกานุโยค เห็นไหม ทำสิ่งใดมันลงหมดเลย ทำสิ่งใดนะ จะนั่งก็รวม จะทำสมาธิมันก็ลงสมาธิ จะใช้ปัญญาขึ้นมามันก็ปล่อยวางหมดเลย นี่มันปล่อยวาง มันว่างหมด นี่กามสุขัลลิกานุโยค มันเป็นความสุข

มันเป็นแงบวแก่งลบ ถ้าลบนะ ทำสิ่งใด อตตกิลมถานุโยค ลบไปหมดเลย ทำสิ่งใดก็ไม่ได้ผล ทำสิ่งใดก็อึดอัดขัดข้องไปหมดเลย นี่อตตกิลมถานุโยค

กามสุขัลลิกานุโยค ทำสิ่งใดประสบความสำเร็จไปหมดเลย ประสบความสำเร็จทั้งนั้น ดีไปหมดเลย แล้วดีอะไรละ มันคิดตรงไหน ถ้ามันคิดมันต้องบอกสิว่าคืออะไร อ้าว! ความดี บอก



ไม่ได้หรือว่าจะอะไรเป็นความดี อ้าว! ความดีมันดีตรงไหนล่ะ ถ้ามันไม่บอกความดี เต็มมันก็ถอยกรูดๆ ใจ ถ้าไม่บอกความดี ปลา มันจะกินมดใจ นี่ถ้าไม่บอก ความดีเป็นอย่างไรล่ะ ความดีแล้ว มันสิ้นสุดตรงไหน...นี่กามสุขัลลิกานุโยค

ถ้ามันพิจารณาแล้ว เราพิจารณาซ้ำ ถ้าพิจารณา มันพิจารณาไปไม่ได้ พิจารณาของเรา ใช้ปัญญา มีสติมีปัญญา เราจำเป็นต้องพิจารณา นี่มันไปไม่ได้ ถ้าไปไม่ได้ อตฺตกิลมถานุโยค ถ้ามีสติปัญญา มันพิจารณาแล้วไปของมัน มีสติมีปัญญา มีการกระทำไง ถ้ามีการกระทำแล้ว แต่การกระทำนั้นมันไม่หมัสมาปฏิบัติ ถ้าการกระทำนั้นมันไม่สมุจเฉทปหาน การกระทำนั้นมันไม่รวมลงสู่สมาธิปฏิบัติ นี่ถ้ามรรคไม่สามัคคี มันก็แยกของมันอย่างนี้ เพราะมันรวมลงไม่ได้ เพราะมันไม่สามัคคี มันรวมลงไม่ได้เพราะว่าไม่สมคูล เพราะมันไม่ชอบธรรม

ถ้ามันชอบธรรม ชอบธรรมอย่างไร

ไอ้มันชอบกิเลสใจ ขณะปฏิบัติขึ้นมา นี่มดจะกินปลาแล้วนะ พอมดจะกินปลา มันโดนสัตว์นักล่ามันลากนั่นไป อดเลย อ้าว! มันลากไปแล้ว มดไม่ทันแล้ว นี่กมันมามันคาบไปแล้ว มันคาบปลาไปกินก่อน นกคาบไป แล้วมดล่ะ

เวลาเขากินรานะ เวลากิเลสมันทำให้เราเจ็บช้ำน้ำใจ มันทำเราตลอดเวลาเลย แต่เวลาเราจะพิจารณามันบ้าง เวลาเราจะใช้ปัญญาของเราบ้าง เราจะพิจารณามันบ้าง ทำลายมันบ้าง นักล่ามันลากไปเลย นี่พิจารณาไปแล้วมันวาง มันดีไปหมดทุกอย่างเลย มันพิจารณาแล้วก็ดีทุกอย่าง มันปล่อยหมดเลย ปล่อยอะไรล่ะ ปล่อยอะไร

แต่ถ้าเราไม่ประมาทเดินเล่น เราซ้ำแล้วซ้ำเล่า พิจารณาซ้ำ การพิจารณาซ้ำนะ คุณทำงานคนที่ชำนาญการ ชำนาญสิ่งใดก็คล่องแคล่วหมดเลย แต่คล่องแคล่วแล้วมันจบไหม คล่องแคล่วแล้วมันเป็นผลไหม งานทำเสร็จแล้วใช่ไหม เดียวก็ทำอีกไง หน้าที่การงานทำจบแล้ว แต่งานมันมาจ่อรออยู่แล้ว งานใหม่ เพราะมันมีใจ

เห็นไหม “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา” แล้วดับแล้วทำไมเกิดอีกล่ะ? ก็มันยังมีเชื้ออยู่ในเมื่อมันมีเชื้ออยู่ มันมีกิเลสอยู่มันก็เกิด ทำอย่างไรมันก็เกิด คุณเรากาหญ้าขึ้นไปแล้ว ฝนมามันก็เกิด เวลาอากาศหญ้าเสร็จ เวลาฝนมามันแฉะๆ หญ้ามันก็งอกแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน พอมันปล่อยๆ ปล่อยอย่างไร ถ้ามันปล่อย มันปล่อยอย่างไร มันปล่อยแล้ว มันได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา สิ่งของมันปล่อยไปแล้ว เห็นไหม กามสุขัลลิกานุโยค มันไม่สมควร เวลาปฏิบัติไม่ลง พอพิจารณาไปแล้วมันไม่ได้นะ พิจารณานี้มันกัดค้ำัน มันโต้แย้งไปหมดเลย ทุกข์ยากไปหมดเลย เห็นไหม อตตกิลมถานุโยค นี่เห็นชัดๆ เวลามันพิจารณาแล้วมันลง มันปล่อย หมดเลย อะไรมันก็ปล่อย ปล่อยแล้วทำอย่างไรละ นี่ไง กามสุขัลลิกานุโยค อตตกิลมถานุโยค

แล้วมันจะมาปฏิบัติท่าละ แล้วมรรคสามัคคีละ

ถ้าเราทำถึงที่สุดมันไม่ได้ ถ้าเราทำถึงเป้าหมายไม่ได้ เห็นไหม มดไม่ได้กินปลานะ เวลา ปลากินมด มันเป็นเรื่องโลกๆ เป็นเรื่องที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ใครๆ ก็รู้ได้ ถ้ารู้ได้ขึ้นมาแล้วมันเป็น เรื่องโลก แต่ถ้าเป็นคนปฏิบัติโดยที่ไม่มีความมั่นคง ไม่มีความตั้งใจว่าเราปฏิบัติเพื่อเรา เราปฏิบัติเพื่อการชำระกิเลส ถ้ามันไม่มั่นคง มันก็เชื่อตามไปนั่น พอเชื่อตามไปอย่างนั้นก็เอาสิ่งนั้น มาเป็นสมบัติของตน ก็สมบัติโลก ไม่ใช่สมบัติธรรม ถ้าเอาสิ่งนั้นเป็นสมบัติของตน มันก็ได้แค่ สัตถุญาไป มันก็ได้ทองชุบไป

ในเมื่อเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนา ศึกษาธรรมะขึ้นมาแล้วเอาจิตใจไปชุบไว้ เพราะมันเป็นความจริงขึ้นมา ถ้ามันพิจารณาอย่างนั้นมันก็ได้ประโยชน์แค่นั้น แต่ถ้าเราเอาความจริงของเราเข้ามา เราจะไม่ใช่ทองชุบ เราจะปฏิบัติของเราขึ้นมา มันต้องมีเหตุมีผลตามความเป็นจริงสิ เพราะมีสติมีสมาธิใช่ไหม เพราะมีสติ สมาธิมันก็เป็นสมาธิ ถ้าขาดสติ สมาธิก็เป็นภวังค์ สมาธิก็เป็นมิจฉา ถ้ามีสติ สมาธิมันถึงเป็นสมาธิ เพราะมีสติมีสมาธิ มันถึงพิจารณากาย พิจารณา เวทนา พิจารณาจิต มันถึงเกิดปัญญา สติ สมาธิ ปัญญา ถ้าสติ สมาธิ ปัญญา เกิดขึ้นมา มันใช้ สติปัญญาด้วยความรอบคอบ

มันจะปล่อยวางขนาดไหน มันปล่อยวางโดยที่ไม่บอกอะไร แล้วไม่บอกอะไร เห็นไหม คู ตี คูครอบคร้วของเรา ใครจะไปไหนมาไหนถ้าไม่บอกกันเราวิตกกังวลไหม เราปิดประตูบ้าน ไม่ได้นะ ออกจากบ้านไปกลับมาไม่ครบ แล้วจะปิดประตูอย่างไร นี่ก็คำมดตีดินแล้วก็ยังไม่ มีใครกลับมา นี่ก็เหมือนกัน บอกว่าปล่อย ปล่อยอะไร จิตได้ตำนี้มันบอก แล้วอะไร กิเลสมัน หัวเราะเยาะนะ

นี่เวลาปฏิบัติเป็นโลก ปลากินมด ปฏิบัติเป็นธรรมขึ้นมาก็มดกินปลา ถ้ามดกินปลา แล้ว มดมันกินปลาแล้วมันไม่เอาปลาไปเก็บ มันไม่รวมลงเหอ ถ้ามันไม่รวมลง ไม่สรุปเหอ ไม่จบ

เธอ ถ้ามันจบละ คุณ ชีวิตของปลาก็ชีวิตหนึ่ง ชีวิตของนกก็ชีวิตหนึ่ง แล้วมันจะจบกันอย่างไรละ มันจบที่ไหน

แต่ถ้าเป็นกรรม ถ้าเวลาพิจารณาเข้ามา เวลามรรคสามัคคี พิจารณาซ้ำแล้วมันปล่อย มันปล่อยมันไม่มีเหตุมีผลหรือ มันปล่อย ปล่อย แต่ถ้าจิตใจอ่อนด้อย ปล่อยแล้วมันคิดว่าสิ่งนี้เป็นกรรม แล้วถ้ามันเป็นปลากินมดมันก็ให้ค่าไปเรื่อยๆ สิ่งนั้นเป็นสัญญาทั้งนั้น แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ สัญญาก็เป็นทางผ่าน สัญญาเพราะเราไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นความจริงขึ้นมาได้อย่างไร

คุณ เวลาศึกษาระบบวินัยของพระพุทธเจ้ามันเป็นสัญญาไหม? ก็เป็นสัญญา เพราะศึกษามาเป็นสัญญา เป็นโลกขึ้นมา จะปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นกรรม ถ้าเป็นกรรมขึ้นมา ถ้ามันจะเป็นกรรมความเป็นจริง เห็นไหม ถ้ามันกินปลาอยู่แล้ว แต่ถ้ามันยังไม่อิมหน้าสำราญ ยังไม่เลิก ไม่จบกระบวนการของมัน เราจะต้องทำของเราเต็มที่ ทำซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ พิจารณามันก็ปล่อย มันปล่อยขนาดไหน ถ้าเวลามันสรุปขึ้นมา กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ พิจารณาขั้น ๕...ขั้น ๕ ไม่ใช่เราเราไม่ใช่ขั้น ๕ แล้วมันเป็นอย่างไรละ

นี่คำว่า “ความเป็นจริง” มันเป็นความจริงในใจ คนปฏิบัติกับผู้ที่ปฏิบัติ จิตใจที่สูงกว่าจะดึงจิตใจที่ต่ำกว่าขึ้นไป ถ้าจิตใจที่ต่ำกว่า เวลาพูดแล้วมันเปิดกระบวนการทั้งหมดไม่ได้ มันจะขึ้นมาสู่สถานะความเป็นจริงอันนั้น เป็นอกุศลธรรม มันจบไม่ได้ นี่ภาคปฏิบัตินะ

ภาคปฏิบัติที่เรามีครูบาอาจารย์ที่มีอำนาจวาสนาบารมี ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใครก็ศึกษาได้ ในคอมพิวเตอร์มันจำได้หมดเลย แต่ถ้าปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงขึ้นมาแล้ว ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เป็นความจริงอย่างไร ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา นี่ปริยัติ ปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติแล้วมันต้องมีข้อเท็จจริงสิ มันต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา มันต้องมีการกระทำ

แล้วเวลากระทำขึ้นมา กระทำด้วยโลกๆ กระทำด้วยที่ว่าสติ สมาธิอ่อนแอ มันก็เป็นปลากินมดแล้วเคลิบเคลิ้มกันไป แต่ถ้ามีสติปัญญา อย่างครูบาอาจารย์ของเราพยายามจะเป็นหลักเป็นชัยขึ้นมา ถ้ามคกนปลา มันต้องทำให้ตัดหาความทะยานอยากมันเหือดแห้งไป แล้วมันพิจารณา กาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต สติสมาธินี้โน้มนำให้จิตนี้ฝึกหัดใช้ปัญญาไป นี้มดมันจะกินปลาไปเรื่อยๆ พิจารณาซ้ำๆ เข้าไป ซ้ำอยู่นั่นนะ ซ้ำ เพราะซ้ำ มันปล่อยแต่ละทีปล่อยแต่ละหนมันมีความสุข ความปลื้มปิติ มีความอิมอิม มีความสงบระงับ มีทุกอย่างนะ แต่ไม่จบ

แต่ถ้ามันจบนะ เวลามันขาด กระบวนการของมันถ้ามันขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์ เป็นทุกข์ เวลามันพิจารณาขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ ถ้าจบแล้ว ถ้าจบ มันกั้วานกลาง หัวใจ ไม่ต้องให้มีใครมารับรอง สิ่งที่มีการรับรองเพราะว่าเราเคารพครูบาอาจารย์

พระในสมัยพุทธกาลจะปฏิบัติที่ไหนก็แล้วแต่ ออกพรรษาแล้วจะไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพยากรณ์ตามความเป็นจริงอันนั้น ตามความเป็นจริงที่จิตนั้นได้ผลขึ้นมา นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ตามความเป็นจริง แต่จิตดวงนั้นเป็นจริงขึ้นมาในจิตดวงนั้นก่อน จิตดวงนั้นมีความจริงขึ้นมา เห็นไหม รู้ในใจของตน จำเพาะตน รู้จำเพาะตน เป็นสันติปฏิญญาไปกับใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นเป็นความจริงขึ้นมา มันก็เป็นความจริง แต่ถ้าใจดวงนั้นยังไม่เป็นความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ให้อุบาย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็พยายามส่งเสริม เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ขนสัตว์

จะมารื้อสัตว์ขนสัตว์พวกเรานี้ สัตว์ที่ข้อง แตรือในหัวใจ

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

ถ้าจิตมันรู้มันเห็นธรรมตามเป็นจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้มาขนเอาไปแล้ว ขนเอาไปด้วยคุณธรรม ขนเอาไปด้วยมรรคญาณที่มันชำระกิเลสกับใจดวงนั้น มันได้ทำลายกิเลส ในใจดวงนั้นเป็นชั้นเป็นตอน มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ เอวัง